F.CS213 Биоалгоритм

Graphs Concepts and Algorithms

Граф ба түүний алгоритмууд

Лекц 12

Лекцийн агуулга

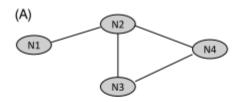
- Граф, Нэр томьёо
  - Special Types of Graphs
- Графын дүрслэл
  - Матрицууд
  - Зам, графын холбоос
- Мод, Модонд нэвтрэх
- Үнэлгээт модонд нэвтрэх

$$G = (V, E)$$

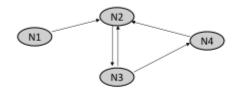
- V нь графын *орой/зангилаа* гэх объектуудын олонлог
- E нь V дэх u болон v оройнуудын хоорондох upmэг/hym-уудын олонлог

(B)

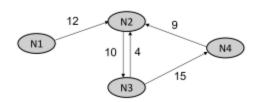
	N1	N2	N3	N4
N1	0	1	0	0
N2		0	1	1
N3			0	1
N4				0

(C)

	N1	N2	N3	N4
N1	0	1	0	0
N2	0	0	1	0
N3	0	1	0	1
N4	0	1	0	0

1 => [2]	
2 => [3]	
3 => [2,4]	
4 => [2]	

	N1	N2	N3	N4
N1	0	12	0	0
N2	0	0	10	0
N3	0	4	0	15
N4	0	9	0	0

1 => [(2,12)]
2 => [(3,10)]
3 => [(2,4),(4,15)]
4 => [(2,9)]

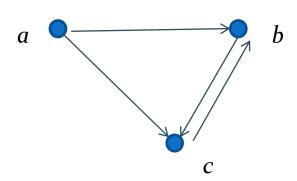
Графын төрөл | Матриц дүрслэл | Хөршийн жагсаалт

- Үндсэр ангилалт
  - Чиглэлт (directed) граф /диграф (digraph).
  - Чиглэлгүй (undirected) граф.
  - Жинтэй граф
    - Тоон жинг ирмэгүүдтэй харгалзуулна
    - Ирмэг үүсээгүй бол 0 жинтэй гэж үзнэ.
- Дүрслэл
  - Зангилаа: Тойрог (ижил төстэй хэлбэр),
  - Ирмэг: Хоёр тойргийг холбосон шугам
  - Чиглэл: Шугамыг сумтай дүрсэлнэ.
  - Жин: Шугамын дагуу байрлуулна.
- Тооцооллын дүрслэл:
  - Хэрэглээ, алгоритм, ирмэгүүдийн нягтрал
  - *инцидэнт (incidence)* матрицууд
  - **хөршийн (adjacency)** жагсаалтууд

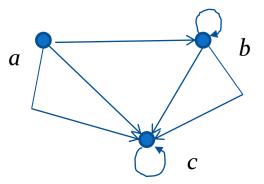

Ирмэг нь чиглэлтэй бол чиглэлт граф гэнэ. Чиглэлт графт хос оройг эрэмбэтэй гэж үзээд чиглэл тогтооно. Эхний оройг эхлэл, хоёр дахь оройг төгсгөл гэнэ.

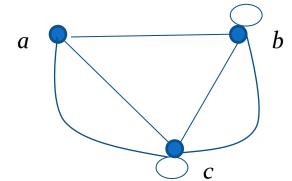
- Хоёр оройг
  - зөвхөн нэг ирмэг холбож байвал **энгийн граф(simple graph)** гэнэ.
  - зөвхөн нэгээс олон ирмэг холбож **мультграф (Multigraphs)** гэнэ.
- *Псевдограф(pseudograph)* нь гогцоо, мөн хос оройг холбосон олон ирмэгээс тогтоно.
  - Ирмэг нь оройг өөрийг нь өөрт нь холбодог бол түүнийг уг оройн гогцоо гэнэ.

This is a directed graph with three vertices and four edges.

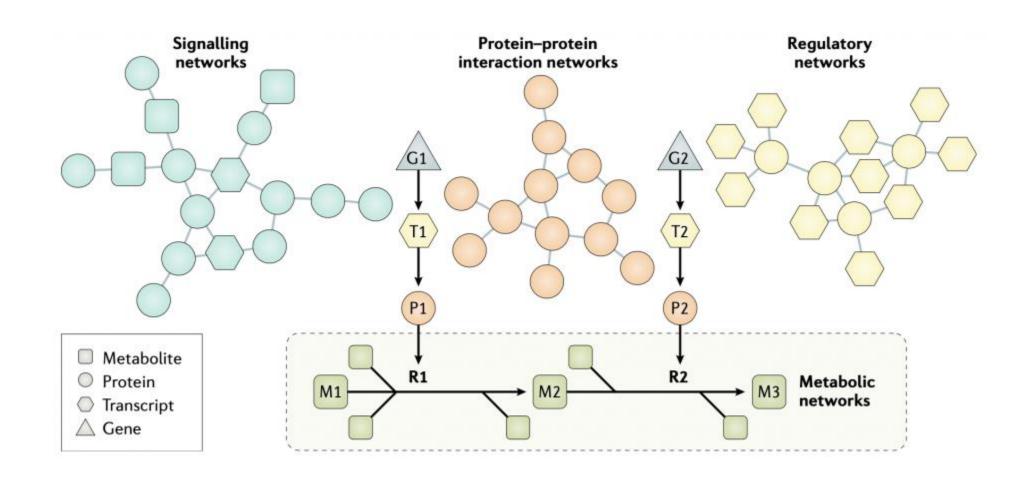

In this directed multigraph the multiplicity of (a,b) is 1 and the multiplicity of (b,c) is 2.

This pseudograph has both multiple edges and a loop.

ГРАФ > Биологийн сүлжээний дүрслэл

граф Нэр томьёо

- Definition 1. Чиглэлгүй G графт u ба v оройг холбож байгаа e ирмэг олдож байвал тэдгээрийг $x \in P$ оройнуу $\partial(adjacent\ or\ neighbors)$ гэнэ. e ирмэгийг u ба v оройг холбосон uнциdeнm гэж нэрлэдэг.
- Definition 2. G = (V, E) графын v оройн хөршүүдийн тоог N(v) гэж тэмдэглэе. Хэрэв A нь V оройн олонлогийн дэд олонлог бол $N(A) = \bigcup_{v \in A} N(v)$. байна.
- Definition 3. v оройгоос гарч байгаа ирмэгийн тоог уг оройн зэрэг гээд $\deg(v)$ гэж тэмдэглэнэ. Чиглэлтэй графт оройд орж байгаа ирмэгийн зэргийг $\deg^-(v)$, гарч байгаа ирмэгийн зэргийг $\deg^+(v)$ гэж тэмдэглэе.
  - Theorem 1 (Handshaking Theorem): Хэрэв G = (V, E) нь чиглэлгүй m ирмэгтэй граф бол
  - Theorem 2: Чиглэлгүй графт сондгой зэрэгтэй оройн тоо тэгш байна...

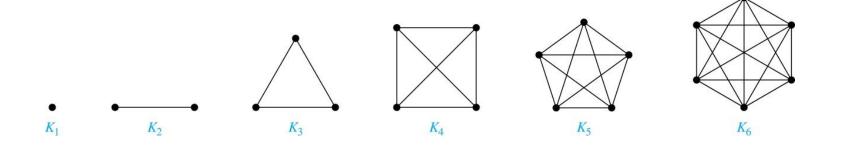
$$2m = \sum_{v \in V} \deg(v) = \sum_{v \in V_1} \deg(v) + \sum_{v \in V_2} \deg(v).$$

• *Theorem 3:* G = (V, E) чиглэлт граф бол

$$|E| = \sum_{v \in V} deg^{-}(v) = \sum_{v \in V} deg^{+}(v).$$

ГРАФ ОНЦЛОГ ТӨРЛҮҮД

• Дурын 2 орой нь шууд холбогдсон байвал *бүтэн граф* гэнэ. n оройтой бүтэн графыг K_n гэж тэмдэглэнэ.

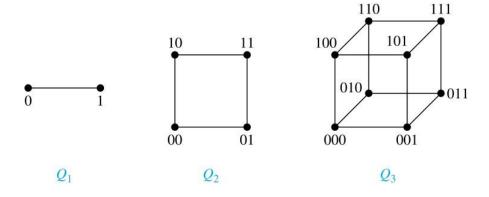
- Нэг оройг эхлэл гэж үзвэл эхлэл ба төгсгөл нь давхцсан графыг **цикл** гэнэ. A *cycle* C_n for $n \ge 3$ consists of n vertices $v_1, v_2, \cdots, v_n$, and edges $\{v_1, v_2\}, \{v_2, v_3\}, \cdots, \{v_{n-1}, v_n\}, \{v_n, v_1\}$.
- A wheel W_n is obtained by adding an additional vertex to a cycle C_n for $n \ge 3$ and connecting this new vertex to each of the n vertices in C_n by new edges.

ГРАФ > ОНЦЛОГ ТӨРЛҮҮД

n-Cubes

- n-dimensional hypercube / n-cube / Q_n ,
- 2^n оройтой ба орой бүр нь n урттай хоёртын тоогоор дүрслэгдэх бөгөөд хос орой бүрийн утга нь нэг битийн утгаар ялгаатай байна.

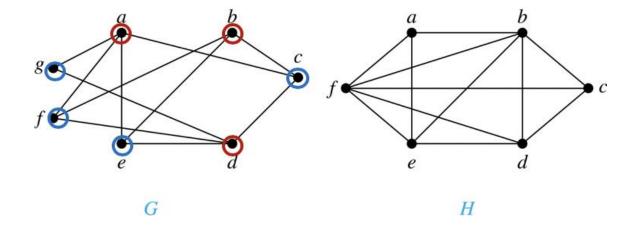

ГРАФ

онцлог төрлүүд Хоёр талт граф

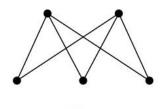
Definition: G –энгийн графын хувьд V оройн олонлог үл огтлоцох V1 , V2 гэсэн хоёр дэд олонлогт хуваагдах бөгөөд ирмэгүүд зөвхөн ялгаатай олонлог бүрийн оройнуудын хооронд орших бол уг графыг хоёр талт граф гэнэ.

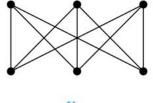
G is bipartite

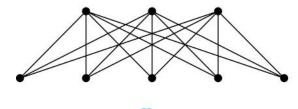

H is not bipartite since if we color *a* red, then the adjacent vertices *f* and *b* must both be blue.

Definition: Хоёр талт графын хувьд V1 -ийн орой бүр V2-ийн орой бүртээ холбогдсон бол бүрэн хоёр талт граф гэнэ. V1 нь m оройтой V2 нь n оройтой бол Km,n гэж тэмдэглэнэ.

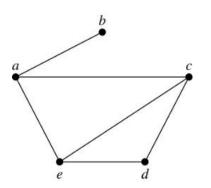

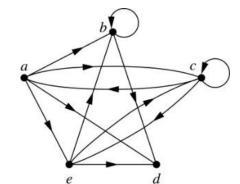

> Графын дүрслэл: Холболтын матриц

• Adjacency Lists: Холболтын (хөршийн) жагсаалтыг давхар ирмэггүй графт хэрэглэх ба орой түүнтэй холбогдож байгаа оройнуудын жагсаалтаар тодорхойлно.

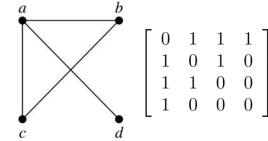
Vertex	Adjacent Vertices
а	b, c, e
b	а
c	a, d, e
d	c, e
e	a, c, d

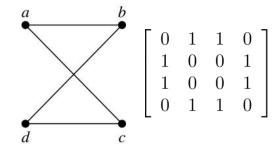

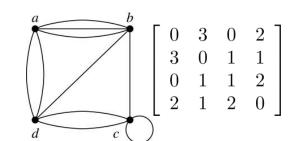
Initial Vertex	Terminal Vertices
а	b, c, d, e
b	b, d
c	a, c, e
d	
e	b, c, d

• Adjacency Matrices: G=(V,E), |V|=n. Оройнуудын холболтыг холболтын матрицаар илэрхийлнэ. $A_G=[a_{ij}]$,

$$a_{ij} = \begin{cases} 1 & \text{if } \{v_i, v_j\} \text{ is an edge of } G, \\ 0 & \text{otherwise.} \end{cases}$$

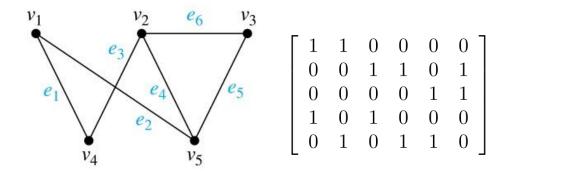

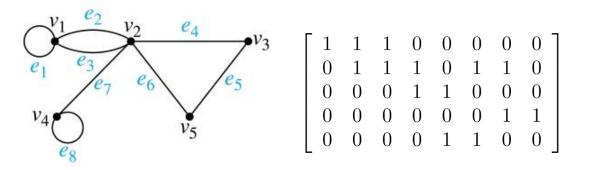
графын дүрслэл > Incidence Matrices

- G = (V, E) –чиглэлгүй граф.
  - $v_1, v_2, ... v_n$ -оройнууд, $e_1, e_2, ... e_m$ ирмэгүүд
- $n \times m$ хэмжээстэй $M = [m_{ij}]$, матрицыг uниuдeнm матриц гэнэ

$$m_{ij} = \begin{cases} 1 & \text{when edge } e_j \text{ is incident with } v_i, \\ 0 & \text{otherwise.} \end{cases}$$

Example: Simple Graph and Incidence Matrix

Example: Pseudograph and Incidence Matrix

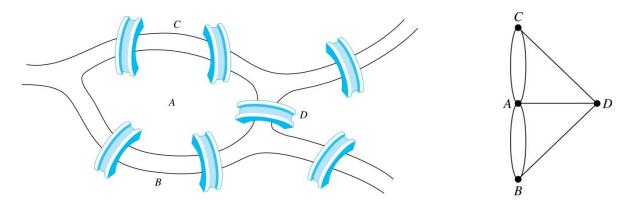
ГРАФЫН ДҮРСЛЭЛ > Зам

- Графын нэг оройгоос нөгөөд хүрэх ирмэгүүдийн дарааллыг *зам (path)* гэнэ.
  - Графикийн ирмэг дагуу аялах замаар үүссэн замуудаар олон тооны асуудлыг шийдэж болно.
  - Эхлэл ба төгсгөл нь давхцсан замыг цикл гэнэ.
  - Зам нь ирмэгийг нэгээс олон удаа агуулаггүй бол энгийн зам гэнэ.
- Графт дурын хоёр оройг холбосон зам олдож байвал үүнийг холбоост граф гэнэ.
- *Theorem*: A нь G графын холболтын матриц бол v_i оройгоос v_j оройд очих r урттай замын тоо A_r матрицын (i,j) элементийн утгатай тэнцүү байна.
  - Example: How many paths of length four are there from a to d in the graph G.
  - Solution: The adjacency matrix of G (ordering the vertices as a, b, c, d) is given above. Hence the number of paths of length four from a to d is the (1,4)th entry of A^4 .

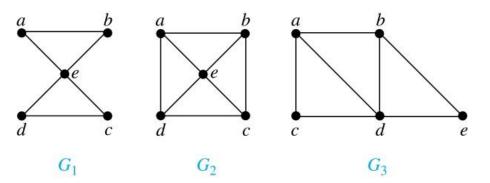
$$A = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 1 & 0 \\ 1 & 0 & 0 & 1 \\ 1 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 1 & 1 & 0 \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{A}^{4} = \begin{bmatrix} 8 & 0 & 0 & 8 \\ 0 & 8 & 8 & 0 \\ 0 & 8 & 8 & 0 \\ 8 & 0 & 0 & 8 \end{bmatrix} \quad \begin{array}{c} a, b, a, b, d & a, b, a, c, d \\ a, b, d, b, d & a, b, d, c, d \\ a, c, a, b, d & a, c, a, c, d \\ a, c, d, b, d & a, c, d, c, d \end{array}$$

графын дүрслэл > Эйлерийн цикл, зам- Euler Paths and Circuits

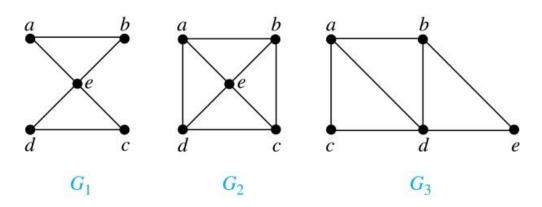

- Definition: Графын бүх ирмэгийг агуулсан циклийг **Эйлерийн цикл (Euler circuit)**, бүх ирмэгийг агуулсан замыг *Эйлерийн зам(Euler path)* гэнэ.
  - Example: Which of the undirected graphs G1, G2, and G3 has a Euler circuit? Of those that do not, which has an Euler path?
  - Solution: The graph G_1 has an Euler circuit (e.g., a, e, c, d, e, b, a). But, as can easily be verified by inspection, neither G_2 nor G_3 has an Euler circuit. Note that G_3 has an Euler path (e.g., a, c, d, e, b, d, a, b), but there is no Euler path in G_{2} , which can be verified by inspection.

графын дүрслэл > Хамилтоны зам, цикл-Hamilton Paths and Circuits

- Definition: Графын бүх оройг нэг удаа дайрч гарсан замыг **хамилтоны зам**, графын бүх ирмэгийг нэг удаа дайрч гарсан циклийг *хамилтоны цикл* гэнэ.
- Жишээ: Аль нь хамилтоны цикл, зам вэ?
- Solution: G_1 has a Hamilton circuit: a, b, c, d, e, a.
  - G_2 does not have a Hamilton circuit (Why?), but does have a Hamilton path : a, b, c, d.
  - G_3 does not have a Hamilton circuit, or a Hamilton path. Why?

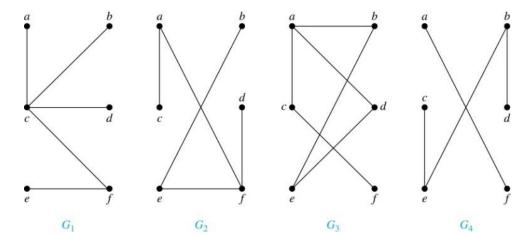

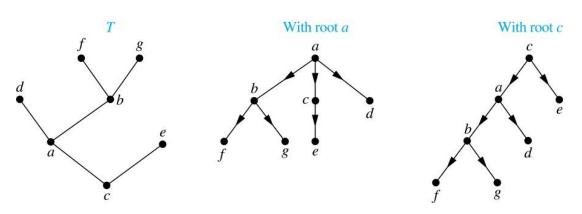
- Definition: Циклгүй, чиглэлгүй холбоост графыг **мод** гэнэ
  - G_1 and G_2 are trees both are connected and have no simple circuits. Because e, b, a, d, e is a simple circuit, G_3 is not a tree. G_4 is not a tree because it is not connected.

• Ойн дурын холбоост компонент бүр мод байна.

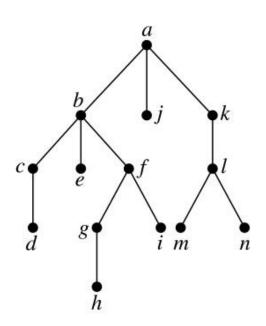

- *Theorem*: Чиглэлгүй граф мод байх зайлшгүй бөгөөд хүрэлцээтэй нөхцөл нь дурын хоёр орйн хооронд цор ганц зам оршино.
  - Модны нэг оройг *үндэс(root)* гэж үзээд түүнээс салаалуулан байгуулсан модыг *үндэстэй мод* гэнэ.

мод > Өндөр, оройн түвшин

- *Theorem*: n оройтой мод n-1 ирмэгтэй.
- Модны үндсээс орой хүртэлх замын уртыг уг *оройн түвшин(level of a vertex)* гэнэ.
- Оройн түвшний хамгийн их утгыг *модны өндөр* гэнэ.
- Example:
  - (i) Find the level of each vertex in the tree to the right.
  - (ii) What is the height of the tree?
- Solution:
  - (i) The root a is at level $\mathbf{0}$. Vertices b, j, and k are at level $\mathbf{1}$.
    - Vertices c, e, f, and l are at level 2.
    - Vertices d, g, i, m, and n are at level 3.
    - Vertex h is at level 4.
  - (ii) The height is 4, since 4 is the largest level of any vertex.

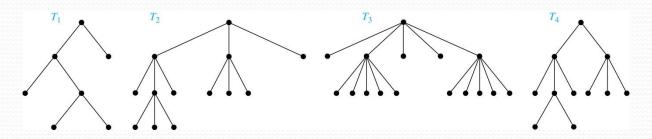
m-ary Rooted Trees

Definition: Модны орой бүр m-ээс олонгүй хүүтэй бол m-агу мод гэж нэрлэнэ.

m = 2 байх модыг хоёртын мод гэнэ.

Орой бүр яг т хүүтэй бол бүрэн т-агу мод гэж нэрлэнэ.

Example: Are the following rooted trees full *m*-ary trees for some positive integer *m*?

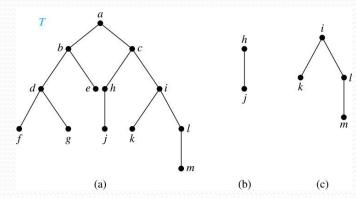

Solution: T_1 is a full binary tree, T_2 is a full 3-ary tree , T_3 is a full 5-ary tree. T_4 is not a full m-ary tree

Ordered Rooted Trees

Definition: Модны хүү оройнууд эрэмбэтэй байрласан бол

эрэмбэтэй мод гэнэ.

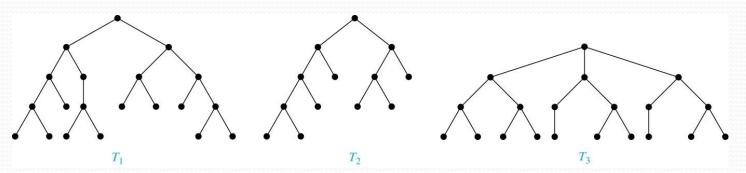
Example: Consider the binary tree *T*.

- (i) What are the left and right children of *d*?
- (ii) What are the left and right subtrees of *c*? **Solution**:
  - (i) The left child of *d* is *f* and the right child is *g*.
  - (ii) The left and right subtrees of *c* are displayed in (b) and (c).

Тэнцвэрт мод- Balanced m-Ary Trees

Definition: Модны өндөр h бөгөөд бүх навчнууд нь h юмуу h-1 түвшинд байдаг бол тэнцвэрт мод гэнэ.

Example: Which of the rooted trees shown below is balanced?

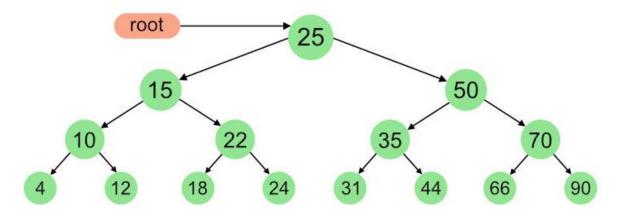
Solution: T_1 and T_3 are balanced, but T_2 is not because it has leaves at levels 2, 3, and 4.

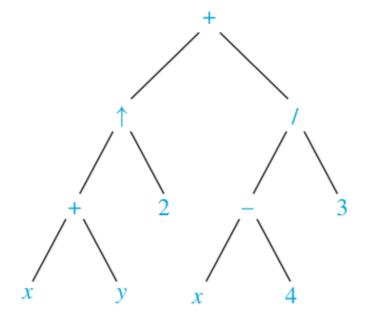
Theorem: There are at most m^h leaves in an m-ary tree of height h.

Нэвтрэх, (тойрох, traversal)

- Эрэмбэтэй модны орой бүрээр аялах процедурыг *мод тойрох* гэнэ.
  - preorder (Left, Root, Right) traversal
     25, 15, 10, 4, 12, 22, 18, 24, 50, 35, 31, 44, 70, 66, 90
  - inorder (Root, Left, Right) traversal
    4, 10, 12, 15, 18, 22, 24, 25, 31, 35, 44, 50, 66, 70, 90
  - postorder (Left, Right, Root) traversal.
    4, 12, 10, 18, 24, 22, 15, 31, 44, 35, 66, 90, 70, 50, 25

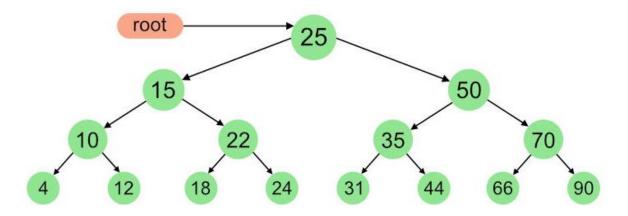

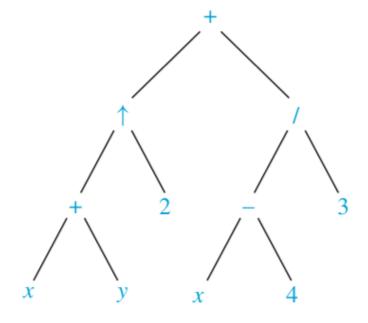
$$((x + y) \uparrow 2) + ((x - 4)/3)$$

• prefix +
$$\uparrow$$
 + x y 2 / - x 4 3.

мод Spanning Trees

- Эрэмбэтэй модны орой бүрээр аялах процедурыг мод тойрох гэнэ.
  - preorder (Left, Root, Right) traversal
     25, 15, 10, 4, 12, 22, 18, 24, 50, 35, 31, 44, 70, 66, 90
  - inorder (Root, Left, Right) traversal
    4, 10, 12, 15, 18, 22, 24, 25, 31, 35, 44, 50, 66, 70, 90
  - postorder (Left, Right, Root) traversal.
    4, 12, 10, 18, 24, 22, 15, 31, 44, 35, 66, 90, 70, 50, 25

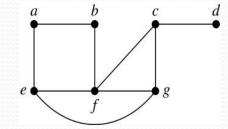
$$((x + y) \uparrow 2) + ((x - 4)/3)$$

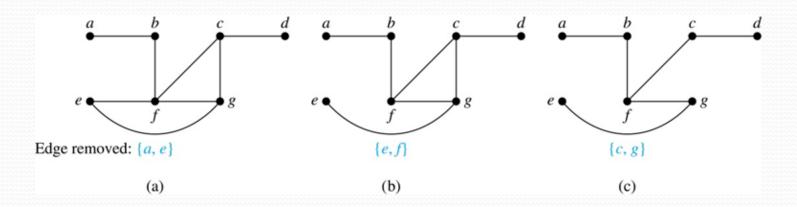
• prefix +
$$\uparrow$$
 + x y 2 / - x 4 3.

Spanning Trees

Definition: G энгийн граф байг. G-н бүх оройг агуулсан модыг үнэлгээт мод(spanning tree) гэнэ.

Example: Find the spanning tree of this simple graph:

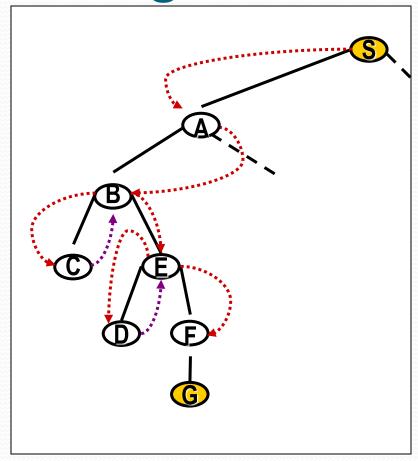

Theorem: A simple graph is connected if and only if it has a spanning tree.

Depth-first search

= Chronological backtracking

- Select a child
  - convention: left-to-right
- Repeatedly go to next child, as long as possible.
- Return to left-over alternatives (higher-up) only when needed.

Depth-first algorithm:

QUEUE <-- path only containing the root;

2. WHILE QUEUE is not empty
AND goal is not reached

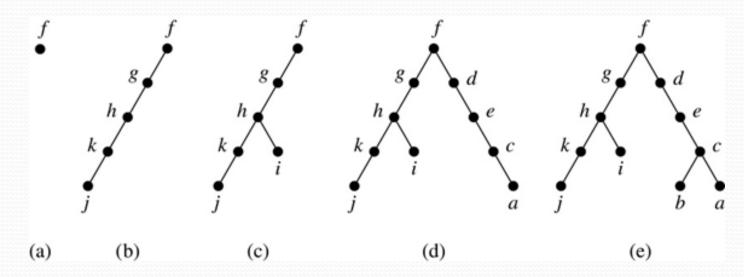
po remove the first path from the QUEUE; create new paths (to all children); reject the new paths with loops; add the new paths to front of QUEUE;

3. **IF** goal reached **THEN** success; **ELSE** failure;

Depth-First Search

Example: Use depth-first search to find a spanning tree of this graph.

Solution: We start arbitrarily with vertex *f*

Depth-First Search Algorithm

• In this recursive algorithm, after adding an edge connecting a vertex v to the vertex w, we finish exploring w before we return to v to continue exploring from v.

```
procedure DFS(G: connected graph with vertices v<sub>1</sub>, v<sub>2</sub>, ..., v<sub>n</sub>)
T := tree consisting only of the vertex v<sub>1</sub>
visit(v<sub>1</sub>)

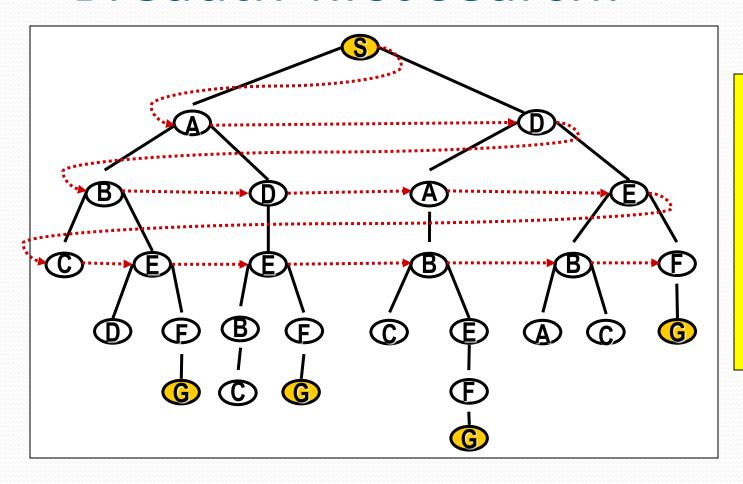
procedure visit(v: vertex of G)
for each vertex w adjacent to v and not yet in T
   add vertex w and edge {v, w} to T
   visit(w)
```

Depth-First Search Algorithm

```
#include <bits/stdc++.h>
using namespace std;
bool vis[100005];
int n, m;
vector<int> adj[100005];
int main() {
    int i, j;
    cin >> n >> m;
    for(i = 1; i <= m; i++)</pre>
        int u, v;
        cin >> u >> v;
        adj[u].push_back(v);
        adj[v].push_back(u);
    queue<int> Q;
    Q.push(1);
```

```
while(!Q.empty())
   int u = Q.front();
    Q.pop();
    vis[u] = 1;
    for(i = 0; i < adj[u].size(); i++)</pre>
        int v = adj[u][i];
        if(vis[v] == 0) {
            Q.push(v);
            vis[v] = 1;
return 0;
```

Breadth-first search:

 Move downwards, level by level, until goal is reached.

Breadth-first algorithm:

- QUEUE <-- path only containing the root;
- 2. WHILE QUEUE is not empty
  AND goal is not reached

premove the first path from the QUEUE; create new paths (to all children); reject the new paths with loops; add the new paths to back of QUEUE;

3. **IF** goal reached **THEN** success; **ELSE** failure;

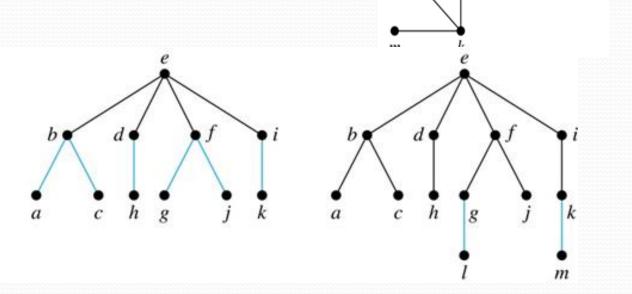

Breadth-First Search

Example: Use breadth-first search to find a spanning tree

for this graph.

Solution: We arbitrarily choose vertex *e* as the root.

Breadth-First Search Algorithm

We now use pseudocode to describe breadth-first search.

```
procedure BFS(G: connected graph with vertices v<sub>1</sub>, v<sub>2</sub>, ..., v<sub>n</sub>)
T := tree consisting only of the vertex v<sub>1</sub>
L := empty list visit(v<sub>1</sub>)
put v<sub>1</sub> in the list L of unprocessed vertices
while L is not empty
remove the first vertex, v, from L
for each neighbor w of v
    if w is not in L and not in T then
    add w to the end of the list L
    add w and edge {v,w} to T
```

Breadth-First Search Algorithm

```
#include <bits/stdc++.h>
using namespace std;
bool vis[100005];
int n, m;
vector<int> adj[100005];
int main() {
    int i, j;
    cin >> n >> m;
    for(i = 1; i <= m; i++)</pre>
        int u, v;
        cin >> u >> v;
        adj[u].push_back(v);
        adj[v].push_back(u);
    queue<int> Q;
    Q.push(1);
```

```
queue<int> Q;
Q.push(1);
while(!Q.empty())
    int u = Q.front();
    Q.pop();
    vis[u] = 1;
    for(i = 0; i < adj[u].size(); i++)</pre>
        int v = adj[u][i];
        if(vis[v] == 0)
            Q.push(v);
            vis[v] = 1;
return 0;
```


АНХААРАЛ ТАВЬСАНД БАЯРЛАЛАА